

Studiematerial om STATEN

U-1980 - 1980-1981 - 1981-1982
Sållningspris: 100,- kr
Innehåll: 100 sidor / 1/10

1980

LENIN:

Kapitel I

KLASSAMHÄLLET OCH STATEN

1. STATEN — EN PRODUKT AV KLASSMOTSÄTTNINGARNAS OFÖRSONLIGHET

Med Marx' lära försiggår för närvarande detsamma, som under historiens gång ofta försiggått: man lär av revolutionära tänkare och ledare för de undertryckta klasserna under dessas befrielsekamp. Förtryckarklasserna belönade de stora revolutionärerna under deras livstid med ständiga förföljelser, mötte deras lära med det vildaste hat, den mest rasande illvilja och den hejdlösaste lögn- och förtalskampanj. Efter deras död försöker man förvandla dem till menlösa helgon, så att säga kanonisera dem, ge deras *namn* en viss ryktbarhet för att »trösta» de förtryckta klasserna och slå blå dunster i ögonen på dem, medan den revolutionära lärans *innehåll* kastreras och banaliseras och dess revolutionära skärpa avtrubbas. En sådan »bearbetning» av marxismen har f. n. bourgeoisin och opportunisterna inom arbetarrörelsen enat sig om. De glömmet, åsidosätter och förvränger lärans revolutionära sida, dess revolutionära väsen. De skjuter i förgrunden och förhärsligar det, som är antagligt eller synes vara antagligt för bourgeoisin. Alla socialchauvinister är för närvarande »marxister» — skämt åsido! Och allt oftare talar tyska borgerliga lärda, som ännu i går var specialister på marxismens utrot-

ning, om den »tysknationelle» Marx, vilken skulle ha fostrat så utomordentligt organiserade förbund av arbetare för rövarkriget!

I ett sådant sakläge, när förvrängningarna av marxismen är så oerhört utbredda, består vår uppgift framför allt i att återställa Marx' verkliga lära om staten. I detta syfte är det nödvändigt att anföra ett stort antal långa citat ur Marx' och Engels' egna verk. Självfallet kommer de långa citaten att göra framställningen tung och inte alls bidraga till att göra den lättfattlig. Men de är absolut oundgängliga. Alla, eller åtminstone alla avgörande ställen i Marx' och Engels' verk, som rör staten, måste ovillkorligen anföras så fullständigt som möjligt för att läsaren skall kunna bilda sig en självständig uppfattning om samtliga åsikter hos den vetenskapliga socialismens grundare och om dessa åsikters utveckling, samt också för att den nu förhärskande »kautskyismens» förvrängning av dessa åsikter skall bli dokumentariskt bevisad och åskådliggjord.

Låt oss börja med Friedrich Engels' mest spridda verk: »Familjens, privategendomens och statens ursprung», av vilket redan sjätte upplagan utkom år 1894 i Stuttgart. Vi måste översätta citaten från de tyska originalen, därför att de ryska översättningarna trots sin mångfald till största delen endera är ofullständiga eller synnerligen otillfredsställande.

»Staten», säger Engels, i det han gör en sammanfattning av sin historiska analys, »är sålunda ingalunda en makt, som påtvingats samhället utifrån. Lika litet är den 'den sedliga idéns verklighet', 'förnuftets bild och verklighet', som Hegel påstår. Den är snarare en produkt av samhället på ett bestämt utvecklingsstadium, den är ett erkännande av att detta

samhälle invecklat sig i en olöslig motsägelse till sig självt, splittrats i oförsonliga motsatsförhållanden, som det inte är i stånd att avskaffa. Men för att dessa motsatser, klasser med motstridande ekonomiska intressen, inte skall förinta varandra och samhället i fruktlös kamp, blev det nödvändigt med en makt, som skenbart står över samhället, som har att dämpa konflikten och hålla den inom 'ordningens' gränser. Och denna makt, som framgått ur samhället men som ställer sig över det och mer och mer avlägsnar sig från det, är staten.» (Sid. 177—178 i sjätte tyska upplagan.)³

Här är marxismens grundidé beträffande statens historiska roll och betydelse fullständigt tydligt uttryckt. Staten är en produkt och en yttring av klassmotsättningarnas *oförsonlighet*. Staten uppkommer där, då och i den mån klassmotsättningarna objektivt sett *inte kan* försonas. Och omvänt: statens existens bevisar, att klassmotsättningarna är oförsonliga.

Just på denna ytterst viktiga och grundläggande punkt börjar man förvränga marxismen, vilket sker efter två huvudlinjer.

Å ena sidan: de borgerliga och i synnerhet de småborgerliga ideologer, som under trycket av obestridda historiska fakta nödgas erkänna, att staten endast finnes där klassmotsättningar och klasskamp existerar, »rättar» Marx på så sätt, att staten framställs som ett organ för klassernas *försoning*. Enligt Marx skulle staten varken kunna uppkomma eller bestå, om försoning mellan klasserna vore möjlig. Hos de kälkborgerliga, brackiga professorerna och publicisterna blir resultatet — titt och tätt med välvilliga hänvisningar till Marx! — att staten just försonar klasserna. Enligt Marx är sta-

ten ett organ för klassvälde, ett organ för den ena klassens *undertryckande* av den andra; den skapar en »ordning», som legaliserar och befäster detta förtryck, i det den dämpar klassernas sammandrabbningar. Enligt de småborgerliga politikernas mening består ordningen just i klassernas försoning och inte i att den ena klassen undertrycker den andra; att dämpa sammandrabbningarna innebär att försona klasserna och inte att beröva de förtryckta klasserna bestämda stridsmedel och stridsmetoder för att störta förtryckarna.

Under revolutionen 1917 t. ex., när frågan om statens roll och betydelse just reste sig i hela sin vidd, praktiskt reste sig som en fråga om omedelbar aktion och därtill en aktion i massomfattning gled alla socialistrevolutionärer och mensjeviker med ens och fullständigt ned i den småborgerliga teorin om klassernas »försoning» genom »staten». Otaliga resolutioner och artiklar av politiker från dessa båda partier är helt genomsyrade av denna kälkborgerliga och brackiga teori om »försoning». Att staten är ett organ för en bestämd klass' herravälde, en klass som *inte kan* försonas med sin antipod (med den motsatta klassen), detta är den småborgerliga demokratin aldrig i stånd att begripa. Förhållandet till staten är ett av de mest åskådliga uttrycken för att våra socialistrevolutionärer och mensjeviker alls inte är socialister (vilket vi bolsjeviker alltid bevisat), utan småborgerliga demokrater med nästan-socialistisk fraseologi.

Å andra sidan är den »kautskyistiska» förvrängningen av marxismen långt mera raffinerad. »Teoretiskt» förnekas inte, att staten är ett organ för klassvälde och *inte* heller att klassmotsättningarna är oförsonliga. Men själjande sak lämnas ur sikte eller fördunklas: om staten är en produkt av klassmotsättningarnas oförsonlighet,

om den är en makt, som står *över* samhället och »*mer och mer avlägsnar* sig från det», så är det uppenbart, att den förtryckta klassens befrielse är omöjlig, inte bara utan våldsamt revolution, *men också utan tillintetgörande* av den statsmaktsapparat, som den härskande klassen skapat och i vilken detta »avlägsnande» förkroppsligas. Denna teoretiskt sett självklara slutsats har Marx, såsom vi här nedan skall se, med största bestämdhet dragit på grundval av en konkret historisk analys av revolutionens uppgifter. Och just denna slutsats har Kautsky — såsom vi i fortsättningen utförligt skall påvisa — ... »glömt» och förvrängt.

3. MARX' FRÅGESTÄLLNING ÅR 1852*

År 1907 publicerade Mehring i tidskriften »Neue Zeit»¹¹ (XXV, 2, sid. 164) utdrag ur ett brev av Marx till Weydemeyer, skrivet den 5 mars 1852. I detta brev ingår bl. a. följande anmärkningsvärda uttalande:

»Vad nu mig beträffar, så tillkommer mig icke förtjänsten att ha upptäckt vare sig klassernas förekomst i det moderna samhället eller deras kamp sinsemellan. Borgerliga historieskrivare har långt före mig framställt den historiska utvecklingen av denna kamp mellan klasserna, och borgerliga ekonomer har klargjort klassernas ekonomiska anatomi. Det nya jag gjorde bestod i att påvisa: 1. att klassernas existens endast är förknippad med bestämda, historiska utvecklingsfaser av produktionen (historische Entwicklungsphasen der Produktion), 2. att klasskampen oundvikligt leder till proletariatets diktatur, 3. att denna diktatur själv endast bildar övergången till upphävandet av alla klasser och till ett klasslöst samhälle. . .»

I dessa ord har det lyckats Marx att med slående pregnans visa för det första huvud- och grundskillnaden mellan hans lära och bourgeoisins mest framskridna och djupaste tänkares lära, och för det andra kärnan i hans lära om staten.

Det viktigaste i Marx' lära är klasskampen. Så brukar man mycket ofta säga och skriva. Men det är inte riktigt. Och ur denna oriktighet framgår mycket ofta en opportunistisk förvanskning av marxismen, en förfalsk-

*Tillfogat till andra upplagan.

ning av marxismen för att göra den antaglig för bourgeoisin. Ty läran om klasskampen är *inte* skapad av Marx *utan* av bourgeoisin *före* Marx, och den är i stort sett *antaglig* för bourgeoisin. Den som erkänner *endast* klasskampen är ännu ingen marxist, det kan visa sig att han ännu inte trätt ut ur det borgerliga tänkesättets och den borgerliga politikens ram. Att inskränka marxismen till läran om klasskampen, innebär att stympa marxismen, att förvanska den, att reducera den till det, som är antagligt för bourgeoisin. Marxist är endast den, som *utsträcker* erkännandet av klasskampen till erkännandet av *proletariatets diktatur*. Häre ligger den djupaste skillnaden mellan marxisten och den vanliga små- (och även stor-) borgaren. Med denna prøvosten bör man kontrollera, huruvida man *verkligen* förstår och erkänner marxismen. Och det är inte att förundra sig över att, när Europas historia *praktiskt* ställde denna fråga för arbetarklassen, inte bara alla opportunister och reformister, utan även alla »kautskyister» (personer, vacklande mellan reformism och marxism) visade sig vara ömkliga kälkborgare och småborgerliga demokrater, som *förnekade* proletariatets diktatur. Kautskys broschyr »Proletariatets diktatur», som utkom i augusti 1918, d. v. s. långt senare än den första upplagan av denna bok, är ett mönster för en kälkborgerlig förvrängning av marxismen och ett gement förnekande av den *i handling*, samtidigt som den hycklande erkännes *i ord* (se min broschyr: »Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky», Petrograd och Moskva 1918).

Den nuvarande opportunisten, företrädd av sin huvudrepresentant, f. d. marxisten K. Kautsky, faller helt och hållet under Marx' ovan anförda karakteristik av den *borgerliga* inställningen, ty denna opportunist inskrän-

ker området för ett erkännande av klasskampen till de borgerliga förhållandenas område. (Men inom detta område, inom dess gränser vägrar inte en enda bildad liberal att »principiellt» erkänna klasskampen!) Opportunisten *utsträcker inte* erkännandet av klasskampen till just det allra viktigaste, till *övergångsperioden* från kapitalismen till kommunismen, till perioden för bourgeoisieins *störtande* och dess fullständiga *tillintetgörande*. I verkligheten är denna period oundvikligen en period av oerhört förbittrad klasskamp i synnerligen skärpta former, och följaktligen måste också staten under denna period oundvikligen vara *på ett nytt sätt* demokratisk (för proletärerna och de obesuttna överhuvud taget) och *på ett nytt sätt* diktatorisk (mot bourgeoisin).

Vidare. Endast den har tillägnat sig det väsentliga i Marx' lära om staten, som förstått att *en* klass' diktatur är nödvändig inte bara för varje klassamhälle överhuvud taget, inte bara för *proletariatet*, som störtat bourgeoisiein, utan också för hela den *historiska period*, som skiljer kapitalismen från det »klasslösa samhället», från kommunismen. De borgerliga staternas former är utomordentligt mångfaldiga, men det väsentliga har de gemensamt: alla dessa stater är på ett eller annat sätt dock i sista hand ovillkorligen en *bourgeoisins diktatur*. Övergången från kapitalismen till kommunismen kan självfallet inte annat än uppvisa en oerhörd rikedom och mångfald av politiska former, men det väsentliga i dem alla kommer oundvikligen att vara detsamma: *proletariatets diktatur*.

ijät närmare, om man så på tusen sätt kombinerar
det folk med ordet stat. . .»²¹

Sedan Marx på detta sätt förhånat allt problem »folk-
staten», förklarar han problemet och utblir i förbi-
gående en varning för att söka finna ett vetenskapligt
svar på frågan utan att röra sig med annat än absolut
vetenskapligt fastställda fakta.

Det första som fullständigt säkert fastställts av hela
utvecklingsteorin, av hela vetenskapen överhuvud taget
— och som utopisterna glömde bort och de nuvarande
opportunisterna vilka fruktar den socialistiska revolu-
tionen, också glömmer — det är den omständigheten, att
historiskt ett speciellt övergångsstadium eller en speciell
övergångsetapp otvivelaktigt måste ligga mellan kapi-
talen och kommunismen.

2. ÖVERGÅNGEN FRÅN KAPITALISM TILL KOMMUNISM

»... Mellan det kapitalistiska och det kommuni-
stiska samhället», fortsätter Marx, »ligger den period,
då det ena revolutionärt omvandlas i den andra. Där-
till svarar också en politisk övergångsperiod, vars
stat inte kan vara någonting annat än *proletariatets
revolutionära diktatur*. . .»

Denna slutsats vilar hos Marx på analysen av den
roll, som proletariatet spelar i det nutida kapitalistiska
samhället, på fakta om detta samhälles utveckling och
om oförsonligheten av proletariatets och bourgeoisins
motsatta intressen.

Förut ställdes frågan så: proletariatet måste för att
nå sin frigörelse störta bourgeoisin, erövra den politiska
makten och upprätta sin revolutionära diktatur.

Nu ställes frågan något annorlunda: övergången från det kapitalistiska samhället, som utvecklar sig mot kommunismen, till det kommunistiska samhället är omöjlig utan en »politisk övergångsperiod», och under denna period kan staten endast vara proletarietets revolutionära diktatur.

Hur förhåller sig denna diktatur till demokratin?

Vi har sett, att »Kommunistiska manifestet» utan vidare ställer två begrepp jämsides: »proletarietets organisering till härskande klass» och »erövringen av demokratin». På grundvalen av allt som ovan sagts är det möjligt att noggrannare fastställa, hur demokratin förändras under övergången från kapitalismen till kommunismen.

Inom det kapitalistiska samhället finner vi, förutsatt att detta samhälle utvecklas under så gynnsamma förhållanden som möjligt, en mer eller mindre fullständig demokrati i den demokratiska republiken. Men denna demokrati är alltid inpressad i den kapitalistiska exploaterings trånga ram och förblir därför i själva verket alltid en demokrati för minoriteten, en demokrati endast för de besuttna klasserna, endast för de rika. Det kapitalistiska samhällets frihet förblir alltid ungefär densamma som friheten var i de forngrekiska republikerna: en frihet för slavägarna. De nutida löneslavarna förblir, i kraft av den kapitalistiska exploaterings villkor, till den grad nedtryckta av nöd och elände, att de »har annat att tänka på än demokrati och politik», att befolkningsmajoriteten under händelsernas vanliga, fredliga förlopp är utesluten från deltagandet i det offentliga och politiska livet.

Riktigheten av detta påstående bekräftas kanske påtagligast i Tyskland, just därför att den konstitutionella legaliteten i denna stat hållit sig kvar förvånansvärt

länge och stabilt, i nästan ett halvsekel (1871—1914), och socialdemokratien förstått att under denna tid göra långt mer än i andra länder för att »utnyttja legaliteten» och organisera en så stor del arbetare i ett politiskt parti som ingenstades i världen för övrigt.

Hur stor är denna del av politiskt medvetna och verk-
samma löneslavar, den största som kunnat iakttagas i det
kapitalistiska samhället? En miljon medlemmar av social-
demokratiska partiet — bland 15 miljoner lönarbetare!
Tre miljoner fackligt organiserade — bland 15 miljoner!

Demokrati för den försvinnande minoriteten, demo-
krati för de rika, sådan är demokratismen i det kapi-
talistiska samhället. Om man närmare betraktar den kapi-
talistiska demokratins mekanism, så kan man överallt och
allestädes, såväl i rösträttens »små» — föregivet små —
detaljer (bofasthetscensus, kvinnornas uteslutning o. s. v.)
som i de representativa institutionernas teknik, i de fak-
tiska hindren för mötesfriheten (de offentliga byggnad-
erna är inte till för »tiggare»!), i dagspressens rent
kapitalistiska organisation o. s. v., o. s. v., spåra in-
skränkning efter inskränkning av demokratismen. Dessa
inskränkningar, undantagsstadganden, uteslutanden och
hinder för de fattiga förefaller små, isynnerhet i dens
ögon, som själv aldrig känt någon nöd, som ej kommit
i beröring med tillvaron för de förtryckta klasserna i de-
ras massa (och så är det med nio tiondelar, om ej med
nittionio hundradelar av alla borgerliga publicister och po-
litiker) — men alla dessa inskränkningar tillsammans
utesluter och utstöter de fattiga från politiken, från aktivt
deltagande i demokratin.

Marx har utomordentligt väl fattat detta den kapi-
talistiska demokratins *väsen*, när han i sin analys av
Kommunens erfarenheter sade: man tillåter de förtryckta
att en gång under loppet av några år avgöra, vilken av

den härskande klassens representanter som i parlamentet skall företräda och förtrycka dem!

Men från denna kapitalistiska demokrati — som oundvikligen är trång och i förtäckt form bortstöter de fattiga och därför är alltigenom hycklande och lögnaktig — går utvecklingen framåt inte enkelt, direkt och friktionsfritt »till allt större demokrati», såsom de liberala professorerna och småborgerliga opportunisterna framställer saken. Nej. Utvecklingen framåt, d. v. s. till kommunismen, går genom proletariats diktatur och kan inte gå någon annan väg, ty ingen annan än proletariatet och inget annat sätt finns för att *krossa* de kapitalistiska exploatörernas *motstånd*.

Men proletariatets diktatur, d. v. s. organiseringen av de förtrycktas avantgarde till härskande klass för att kuva förtryckarna, kan inte helt enkelt bara leda till en utvidgning av demokratin. *Jämsides* med en väldig utvidgning av demokratismen, som *för första gången* blir en demokrati för de fattiga, en demokrati för folket och inte för de rika, medför proletariatets diktatur en rad frihetsinskränkningar för förtryckarna, exploatörerna, kapitalisterna. Dem måste vi undertrycka för att befria mänskligheten från löneslaveriet, deras motstånd måste man med våld bryta — det är klart, att där det finnes förtryck, där det finnes våld, där råder inte frihet, inte demokrati.

Engels har på ett utomordentligt sätt framställt detta i brevet till Bebel, där han, som läsaren minns, sade att »... så länge proletariatet ännu behöver staten, behöver det den inte i frihetens intresse utan för att kuva sina motståndare, och så snart det kan bli tal om frihet, upphör staten som sådan att finnas till».

Demokrati för folkets överväldigande majoritet och undertryckande av folkets exploatörer och förtryckare med

våld, d. v. s. deras uteslutande ur demokratin — så förändras demokratin under *övergången* från kapitalismen till kommunismen.

Först i det kommunistiska samhället, när kapitalisternas motstånd redan slutgiltigt brutits, när kapitalisterna försvunnit, när det inte finns klasser (d. v. s. ingen olikhet mellan samhällsmedlemmarna i deras förhållanden till de samhällseliga produktionsmedlen) — *först* då »upphör staten att finnas till och *kan det bli tal om frihet*». Först då blir en verkligt fullständig demokrati utan några som helst undantag möjlig och förverkligad. Och först då börjar demokratin att *dö bort* på grund av den enkla omständigheten, att människorna, befriade från den kapitalistiska träldomen, från den kapitalistiska exploateringens oräkneliga fador, brutaliteter, orimligheter och vidrigheter, så småningom kommer *att vänja sig* att iakttaga de elementära, under århundraden kända, årtusenden igenom i alla föreskrifter upprepade reglerna för samliv, att iakttaga dem utan våld, utan tvång, utan underkastelse, *utan den speciella tvångsapparat*, som kallas stat.

Uttrycket »staten *dör bort*» är mycket lyckligt valt, ty det pekar både på att processen försiggår gradvis och på att den är spontan. Endast vanan kan åstadkomma och kommer otvivelaktigt att åstadkomma en sådan verkan, ty runt omkring oss kan vi miljontals gånger se, hur lätt människorna vänjer sig att iakttaga de för dem nödvändiga reglerna för samliv, om ingen exploatering förekommer, om det inte finnes någonting som framkallar harm, protest och revolt och som gör det nödvändigt att *kuva* någon.

Alltså: inom det kapitalistiska samhället äger vi en beskuren, förkrympt och falsk demokrati, en demokrati endast för de rika, för en minoritet. Proletariatets dikta-

tur, övergångsperioden till kommunismen, kommer att för första gången medföra en demokrati för folket, för majoriteten, medan det samtidigt blir nödvändigt att undertrycka minoriteten, exploatorerna. Endast kommunismen är i stånd att ge en verkligt fullständig demokrati, och ju fullständigare den är, dess snarare kommer den att bli överflödigt och att dö bort av sig själv.

Med andra ord: under kapitalismen har vi en stat i ordets egentliga mening, ett speciellt maskineri för den ena klassens förtryck mot den andra och till på köpet för minoritetens förtryck mot majoriteten. Det är klart, att förtrycket måste vara ytterligt hårt och grymt för att ha framgång i ett sådant fall, när den exploaterande minoriteten systematiskt förtrycker den exploaterade majoriteten, att det måste flyta strömmar av blod, genom vilka mänskligheten går fram under slaveri, livegenskap och lönarbete.

Vidare. Vid *övergången* från kapitalism till kommunism är förtrycket *ännu* nödvändigt, men nu så att den exploaterade majoriteten förtrycker den exploaterande minoriteten. En speciell apparat, ett särskilt maskineri för förtrycket, »staten», behöves *ännu*, men den är nu en övergångsstat, den är ej längre en stat i ordets egentliga mening, ty när den exploaterande minoriteten undertryckes av majoriteten, av *gårdagens* löneslavar, är det en så jämförelsevis lätt, enkel och naturlig sak, som kommer att kosta långt mindre blod än kuvandet av slavarnas, de livegnas och lönarbetarnas uppror och ställa sig betydligt billigare för mänskligheten. Och den är förenlig med att demokratin utsträcker till en så överväldigande majoritet av befolkningen, att behovet av ett *speciellt maskineri* för förtrycket börjar försvinna. Exploatorerna är naturligtvis inte i stånd att undertrycka

folket utan det mest komplicerade maskineri för att uppfylla en sådan uppgift, men *folket* kan undertrycka exploatörerna med ett ytterst enkelt »maskineri», så gott som utan »maskineri» utan speciell apparat, endast genom att *organisera de beväpnade massorna* (i stil med arbetar- och soldatdeputerades sovjeter vill vi i förväg anmärka).

Slutligen: endast kommunismen gör staten fullständigt obehövlig, ty då finnes *ingen* att förtrycka — ordet »ingen» taget i betydelsen av *klass*, i betydelsen av systematisk kamp mot en viss del av befolkningen. Vi är inte utopister och förnekar inte alls möjligheten och oundvikligheten av excesser från *enskilda personers* sida lika litet som nödvändigheten att undertrycka *sådana* excesser. Men för det första behöves inte härför ett speciellt maskineri, en speciell apparat för undertryckandet; detta kommer att utföras av själva det beväpnade folket lika enkelt och lätt som en skara civiliserade människor också inom det nuvarande samhället skiljer två slagskämpar åt eller förhindrar övervåld mot en kvinna. Och för det andra vet vi, att den sociala grundorsaken till excesser, till brott mot reglerna för samlivet, är massornas exploatering, deras nöd och elände. I och med att denna grundorsak avlägsnas, börjar excesserna oundvikligen »*dö bort*». Vi vet inte, hur hastigt eller i vilken följd, men vi vet att de kommer att dö bort. I och med deras bortdöende kommer även staten att *dö bort*.

Utän att ge sig in på utopier fastställde Marx mera detaljerat, vad som är möjligt att *nu* fastställa rörande denna framtid, nämligen: skillnaden mellan det kommunistiska samhällets lägre och högre fas (stadium, etapp).

STALIN:

IV

PROLETARIATETS DIKTATUR

Av detta tema tar jag tre huvudfrågor:

- a) proletariats diktatur som verktyg för den proletära revolutionen;
- b) proletariats diktatur som proletariats herravälde över bourgeoisin;
- c) sovjetmakten som den proletära diktaturens statsform.

1. *Proletariats diktatur som verktyg för den proletära revolutionen.* Frågan om proletariats diktatur är framför allt en fråga om den proletära revolutionens grundläggande innehåll. Den proletära revolutionen, dess rörelse, dess omfattning, dess landvinningar ikläder sig kött och blod först genom proletariats diktatur. Proletariats diktatur är den proletära revolutionens verktyg, dess organ, dess viktigaste stödjepunkt, som upprättats för att för det första undertrycka de störtade utsugarnas motstånd och befästa de uppnådda vinningarna, för det andra för att slutföra den proletära revolutionen, fullfölja revolutionen till socialismens fullständiga seger. Besegra bourgeoisin och störta dess makt kan revolutionen göra också utan proletariats diktatur. Men att undertrycka bourgeoisins motstånd, behålla segern i sina händer och marschera framåt till socialismens slutgiltiga seger — det är revolutionen inte i stånd till, om den ej på ett visst stadium av sin utveckling skapar ett speciellt organ i form av proletariats diktatur som sitt viktigaste stöd.

»Frågan om makten är den fundamentala frågan för varje revolution» (*Lenin*). Betyder det att det hela här inskränker sig till att ta makten, att erövra den? Nej, ingalunda. Maktövertagandet är endast början av verket. Den i ett land störtade bourgeoisin förblir på grund av många orsaker en lång tid starkare än proletariatet, som störtat den. Därför gäller det

framför allt att behålla makten i sina händer, stärka den och göra den oövervinnlig. Vad kräves det för att uppnå detta mål? För detta är det nödvändigt att genomföra åtminstone tre huvuduppgifter, vilka reser sig för proletariatets diktatur «dagen efter» segern:

a) krossa motståndet från de av revolutionen störtade och exproprierade godsägarna och kapitalisterna, likvidera alla slags försök av dem att återupprätta kapitalets makt;

b) organisera uppbyggnadsarbetet så att alla arbetande svetsas samman omkring proletariatet samt leda detta arbete i en riktning, som förbereder klassernas likviderande och avskaffande;

c) beväpna revolutionen, organisera en revolutionsarmé till kamp mot de yttre fienderna, till kamp mot imperialismen.

För att genomföra, att lösa dessa uppgifter är proletariatets diktatur nödvändig.

»Övergången från kapitalismen till kommunismen omfattar», säger Lenin, »en hel historisk epok. Innan denna avslutats, bevarar utsugarna oundvikligen hoppet på en restauration, och detta *hopp* förvandlas till restaurationsförsök. Och efter det första allvarliga nederlaget kastar sig de störtade utsugarna, som inte väntat att bli störtade, inte trott på detta och inte kunnat föreställa sig det, med tiudubblad energi, med rasande lidelse, med hundrafalt stegrat hat in i kampen för att återvinna det förlorade 'paradiset', för sina familjer, som levat så skönt och som det 'simp-la packet' nu dömt till ruin och elände (eller till 'simpelt' arbete...). Och efter de kapitalistiska utsugarna följer småbourgeoisins breda massa, om vilken årtiondens historiska erfarenhet i alla länder vittnar att den svänger och vacklar, i dag följer proletariatet, i morgon ryggar tillbaka för omvälvningens svårigheter, råkar i panik vid ett första nederlag eller halvt nederlag för arbetarna, tappar huvudet, rusar än hit än dit, jämrar sig och löper över från det ena lägret till det andra.» (*Lenin*, »Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky», Samlade skrifter i urval, b. XII, s. 161—162.)

Och bourgeoisin har sina skäl att företa restaureringsförsök, ty ännu länge efter sitt fall är den starkare än proletariatet, som störtat den.

»Om utsugarna slagits ned endast i ett land», säger Lenin, »och detta är naturligtvis det typiska fallet, ty en samtidig revolution i en rad länder är ett sällsynt undantag — så förblir de *likväl starkare* än de utsugna.» (Samma arbete, s. 160.)

Vari består den störtade bourgeoisins styrka?

För det första »i det internationella kapitalets makt, i styrkan och fastheten av bourgeoisins internationella förbindelser». (Lenin, »Kommunismens barnsjukdom», Samlade skrifter i urval, b. XVII, s. 74.)

För det andra däri att »utsugarna ännu en lång tid efter omvälvningen oundvikligt behåller en rad högst betydande och faktiska företräden: de förfogar ännu över pengar (att på en gång avskaffa pengarna är inte möjligt), en viss, ofta betydande mängd lösöre, de förfogar över relationer, organisations- och förvaltningsvana, kännedom om alla förvaltningens 'hemligheter' (bruk, metoder, medel, möjligheter), de förfogar över högre bildning nära beröring med den (borgerligt levande och borgerligt tänkande) högre tekniska personalen, de förfogar över en ojämförligt mycket större färdighet på det militära området (vilket är mycket viktigt) o. s. v., o. s. v.» (Lenin, »Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky», Samlade skrifter i urval, b. XII, s. 160.)

För det tredje »i *vanans makt*, i *småproduktionens makt*. Ty av småproduktionen finns det tyvärr ännu mycket kvar i världen, och småproduktionen *alstrar* kapitalism och bourgeoisie oavslått, dagligen och stundligen, spontant och i massomfattning»... ty att »avskaffa klasserna innebär inte bara att jaga bort godsägare och kapitalister — det har vi gjort tämligen lätt — det innebär även att *avskaffa de små varuproducenterna*, och dem *kan man inte jaga bort*, dem kan man inte undertrycka, med dem *måste man sänjas*, dem kan (och måste) man omdana och omskola endast genom ett mycket långvarigt, långsamt och försiktigt organisatoriskt arbete.» (Lenin, »Kommunismens barnsjukdom», Samlade skrifter i urval, b. XVII, s. 74 o. 98.)

Därför säger Lenin att:

»Proletariatets diktatur är ett den nya klassens offervilligaste, skningslösaste krig mot en *mäktigare* fiende, mot bourgeoisin, vars motstånd *tiodubblats* genom dess störtande»,

att »proletariatets diktatur är en hårdnackad kamp, blodig och oblodig, våldsam och fredlig, militär och ekonomisk, pedagogisk och administrativ mot det gamla samhällets krafter och traditioner.» (Samma arbete.)

Det behöver väl knappast bevisas att det inte finnes den ringaste möjlighet att utföra dessa uppgifter på en kort tid, att på några få år genomföra allt detta. Därför får proletariatets diktatur, övergången från kapitalismen till kommunismen inte betraktas som en kortvarig period i form av en rad »ultrarevolutionära» akter och dekret, utan som en hel historisk epok, fylld av inbördeskrig och yttre sammandrabbningar, av energiskt organisationsarbete och ekonomiskt uppbyggande, angrepp och återtag, segrar och nederlag. Denna historiska epok är nödvändig inte bara för att skapa de ekonomiska och kulturella förutsättningarna för socialismens fullständiga seger, utan också för att ge proletariatet möjlighet att för det första skola och stålsätta sig självt såsom den kraft, vilken är i stånd att regera landet, och för det andra fostra om och omdana de småborgerliga skikten i en riktning, som tryggar den socialistiska produktionens organisation.

»Ni måste», sade Marx till arbetarna, »gå igenom femton, tjugo, femtio år av inbördeskrig och internationella drabbningar inte bara för att förändra de rådande förhållandena utan för att också själva förändras och bli dugliga för den politiska makten.» (»Avslöjanden om kommunistprocessen i Köln».)

I det Lenin fortsatte och vidareutvecklade Marx' tanke, skrev han:

»Under proletariatets diktatur måste man fostra om miljoner bönder och små egendomsbesittare, hundratusentals tjänstemän och ämbetsmän samt borgerliga intellektuella, underordna dem alla den proletära staten och den proletära ledningen och övervinna deras borgerliga vanor och traditioner», och lika nödvändigt blir det att »... i långvarig kamp på den proletära diktaturens grund fostra om... också proletärerna själva, vilka inte befrias från sina egna småborgerliga fördomar på en gång, inte genom något under, inte på den heliga jungfruns bud, inte med påbud av en paroll, en resolution eller ett dekret, utan endast genom långvarig och tung masskamp mot det småborgerliga massinflytandet.» (*Lenin*, »Kommunismens barnsjukdom», Samlade skrifter i urval, b. XVII, s. 181 o. 180.)

Staten ett verktyg för monopolkapitalet

Lenin skulle ha fyllt hundra år i år. Revisionister och reformister har stått upp och dragit små anekdoter om Lenins person och ordat sig varma om »den unge Lenin» och »den humane Lenin». Men Lenin har inte gjort upp med borgarna än. Hans teorier lever, de har bekräftats av historien och vi ska använda dem när vi vräker undan borgarnas förtryck. I den här artikeln undersöker vi den svenska statens funktion med utgångspunkt från Lenins teori.

"Staten är ett organ för en bestämd klass herravälde, en klass som inte kan försonas med sin anti-
pod (med den motsatta klassen)."

(Lenin, Valda verk II:1, sid 201).

Detta är kärnpunkten i Lenins analys av staten. Statens ursprung och karaktär, borgarstaten och arbetarnas stat, revolutionens nödvändighet - allt kan ytterst härledas ur denna sats.

Staten uppstod på en punkt i samhällets utveckling då släktsamhället gick mot sin upplösning. Den allt bittrare klasskampen gjorde det nödvändigt för de rikaste klasserna att skapa särskilda institutioner för att säkra sitt ekonomiska herradöme. Sådana institutioner var militär, ämbetsverk, fängelser, domstolar och polis. Medlen till underhållet av denna statsapparatur skaffades genom tvångsmässig in-
drivning bland befolkningen. Skattesystemet upp-
stod.

Staten är alltså den ekonomiskt härskande klassens stat, och genom staten blir denna klass också politiskt härskande klass. Den får nya medel att hålla nere och utsuga de förtryckta klasserna. Den antika staten var slavägarnas stat för att hålla nere slavarna. Feodalstaten var adelns organ för att hålla nere de livegna och dagsverksskyldiga bönderna. Den borgerligt demokratiska staten är ett verktyg för kapitalisternas utsugande av lönearbetarna. Statens form varierar alltså beroende på produktionsförhållandena, men dess innehåll är ett och detsamma : ett organ för en bestämd klass' herravälde.

Efersom staten uppkommit ur behovet av att bemästra klassmotsättningarna, kommer den också att förstärkas i samma grad som klassmotsättningarna skärps. Detta gäller våldsapparaten. Men också , speciellt i det utvecklade kapitalistiska samhället, statens ekonomiska roll. För att överleva de stora ekonomiska kriserna tvingas kapitalet att också i ekonomiskt avseende stödja sig på och utnyttja statsapparaten.

Våldsapparaten

Militär och polis har varit och är den härskande klassens främsta medel för att med våld hålla folket nere. Det gäller det feodala Sverige såväl som det kapitalistiska. Vi ska ta några exempel.

1317 slog kung Birger Magnusson med utländska legosoldater ned hälsingebönderna, som vänt sig mot den skatteplundring han bedrev. Gustav Vasa krossade med Dackeupproret och dalaböndernas resningar mot skattebördorna. Karl IX krossade flera bonderesningar i Finland med militär. Under Kristina slogs närkeböndernas uppror (morgonstjärnorna) år 1653 ned av militär. 1742 när dalabönderna reste sig mot de orimliga skattebördorna och hungersnöden som hattarnas vanvettiga krigspolitik ledde till, och drog ner till Stockholm för att kräva ändring, sköts de der i stora hopar av militären. 1809-11 sattes militär in för att kväsa oppositionen i Sörmland och Skåne mot den mördade utsvältning som lantvärnssoldaterna utsattes för. Åtskilliga bönder slaktades ner. När rörelsen för en representationsreform tog fart under mitten av 1800-talet, användes vid flera tillfällen militär mot folket i städerna. På 1860-talet användes också militär för att slå ned den s. k. Tullbergiska rörelsen bland skånebönderna, som riktade sig mot godsägarnas arrendekrav på småbönderna.

Under kapitalismens framväxt riktades våldsapparaten med förnyad styrka nu mot arbetarna. Militär och kanonbåtar sattes in mot den första stora strejken i Sverige, Sundsvallsstrejken 1879, och därefter

har militär och polis gång på gång satts in mot arbetare som strejkat. Militär sköt på arbetardemonstrationen i Lysekil 1912, då stenarbetarna demonstrerade mot strejkbrytare. Samma år slogs polisen i Göteborg med stor grymhet ner hamnarbetarnas demonstration mot strejkbrytare under hamnstrejken då. 1917-18 sattes militär in på många platser mot hungerdemonstrationerna mot de stigande priserna och fastlåsta lönerna, bl. a. i Stockholm och Seskarö. 1930 fylldes Halmstad av militär och polis med anledning av brädgårdsarbetarnas strejk där och 1931 sköts fem arbetare till döds i Ådalen när de demonstrerade mot strejkbrytare.

(Uppgifterna hämtade från broschyren Vad vill KFML)

Efter Ådalshändelserna anordnades protestdemonstrationer över hela landet. I Stockholm vid Norra Bantorget angreps demonstrationen av polis till häst med dragna sablar. Polisen red i full galopp rakt in i en folkmassa på den trånga Barnhusgatan utanför Folkets Hus och trampade ner dem som inte lyckades komma undan.

Den 20 december 1967 fylldes Barnhusgatan på nytt av ridande polis nu med uppgift att stoppa en demonstration till stöd åt Vietnams folk. Så här skrev AB den 21. 12 om saken:

" Som en batalj i en kosackfilm

Vi kunde på gatorna igår se detta:

- en skräckslagen kvinna får piskrapp i ansiktet, tvingas upp mot en vägg på Vasagatan.
- en flicka med båda händerna för huvudet jagas in under ett valv till en entré på Sveavägen. Poliser till häst med piska rider in under valvet.

... fildande polisen jagar smågrupper av demonstranter från den ena trottoarkanten till den andra på Kungsgatan. . .

Polispiskor

Poliserna använde batongerna flitigt som stötverktyg. . . De stötte i magen på demonstranterna, medan direkta slag mot huvudena mest förekom under jakten på gatorna. De beridna poliserna vände piskorna flitigt mot demonstranterna. "

Den härskande klassen och dess stat kunde känna sig nöjda. "Jag tycker polisen skött sig bra." (Erlander i TV-intervju samma dag). Detta var bara ett i raden av brutala övergrepp mot Vietnamdemonstranter alltsedan demonstrationerna började 1965.

23
Under efterkrigstiden har polisen förstärkts mycket kraftigt, de senaste åren i accelererad takt. Anslagen är nu uppe i en miljard, personalstyrkan 16.000 man. För 1970 fick polis, domstolar, fängelser och militär ökade anslag på totalt en halv miljard. Det senaste tillskottet till till våldsapparaten är specialutbildad kravallpolis efter amerikanskt mönster. Träning sker bl. a. med kulsprutor och handgranater. Allt detta för att möta kapitalisternas krav på effektiv kamp mot den framväxande revolutionära rörelsen.

SÄPO

En särskild avdelning inom polisen är SÄPO, vars officiella uppgift är "hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m. Men när vårt lands säkerhet var som mest hotad, under andra världskriget med Hitlers arméer i Danmark och Norge, då bedrev den svenska säkerhetspolisen ett intimt samarbete med Himmlers Sicherheitsdienst. Från 1: 12

hade en Sicherheitsdienst st två av sina män, Neuman och Muller, i SÄPO's lokaler i Stockholm (SOU 1946:36). Politiska och judiska flyktingar från ockuperade länder uppspårades och utlämnades till tortyr och gas-kamrar.

Mera om verksamheten under kriget skriver parlamentariska nämnden (SOU 1968:4):

" I februari 1940 genomfördes på initiativ av socialministern en husrundersökning i hela riket dels i kommunistiska partiexpeditioner, redaktioner och liknande lokaler, dels hos enskilda kommunister. Härigenom fick säkerhetspolisen material för komplettering av registret. "

Sammantalt genomfördes nära 1000 husrazzior och motiveringen var att Sveriges Kommunistiska Parti i maj 1934 fått understöd från Moskva på 20.000 kr. "Kompletteringen av registret" utnyttjades sedan vid monteringen av svenska kommunister och antifascister i s. k. arbetsläger i Storlien, Sveg och Öxnered.

Idag samarbetar SÄPO lika intimt med den amerikanska underrättelseorganisationen CIA. CIA får fria händelser i sitt arbete bland amerikanska deserter - och SÄPO assisterar genom att registrera vietnamsdemonstranter. (Se Vienambulletinen nr. 1/70). Trots att det är uppenbart att CIA's agenter arbetar i Sverige har inte en enda avslöjats och dömts. Sedan 1952 har samtliga spiondomar gällt spioneri för Sovjet eller öststater utom en som gällde Israel.

SÄPO's historia och alla de avslöjanden som gjorts om dess verksamhet visar att SÄPO värnar om monopolkapitalets och inte folkets säkerhet. Det står klart

att SÄPO's uppgift är att registrera, kartlägga, arrestera och om så behövs fysiskt likvidera dem som verkar för socialism i Sverige. Detta bekräftas också av parlamentariska nämnden (SOU 1968:4):

" Byrå B omhändertar huvudsakligen spaning och utredning av alla indikationer på brott mot rikets säkerhet. Däri ingår bl. a. övervakning av politiska extremistorganisationer samt viss sammanhängande utredningsverksamhet, kommunikationskontroll!"

Den skriver vidare:" Nazismen (nynazismen) eller fascistiska sammanslutningar är, såsom nämnts, knappast av större intresse för närvarande här i landet." Däremot ägnar man desto större uppmärksamhet åt kommunister. Om de personer som 1967 lämnade SKP och bildade KFML skriver nämnden: "Ur partiets led framträdde då en grupp, som öppet deklarerade sig vilja med våld taga makten i landet." Sanningen är att KFML aldrig sagt sig vilja ta makten i landet utan att det kämpar att folket under arbetarklassens ledning ska få makten. Det är därför som KFML är ett hot mot monopolkapitalets säkerhet.

SÄPO's huvudsakliga uppgift - att bekämpa den revolutionära rörelsen framstår desto klarare när man ser på anslagsansökningen de senaste åren. Från 15,2 miljoner kronor 1965 till 34 miljoner 1970 dvs. en ökning med 120 procent på fem år.

Den borgerliga demokratin

Nu kanske någon invänder och säger att alla dessa övergrepp från polis och militär mot folket kanske bara är tillfälliga övertramp. "Vi lever ju ändå i en demokrati." - Man får aldrig glömma att ställa frågan: För vilken klass? Det finns ingen demokrati i största allmänhet. Lenin skriver i Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky:

"Om man inte vill håna det sunda förnuftet och historien, så är det klart, att man inte kan tala om 'ren demokrati', så länge det existerar olika klasser, utan man kan bara tala om klassdemokrati. Historien känner den borgerliga demokratin, som avlöser feodalismen och den proletära demokratin, som avlöser den borgerliga. --- Den borgerliga demokratin, som utgör ett väldigt historiskt framsteg jämfört med medeltiden, förblir ständigt - och måste under kapitalismen förbli - trång, inskränkt, falskt och hycklande, ett paradiset för de rika, en fälla och ett bedrägeri för de exploaterade, för de fattiga." (Lenin, Valda verk II:2, sid 41-43).

I ett samhälle som det svenska, vars grundval är kapitalisternas utsugning av det arbetande folket, kan det inte finnas demokrati eller jämlikhet för både utsugare och ut sugna på en gång. Det kan bara finnas demokrati för den härskande klassen. Och staten är dess organ för diktaturen över folket. Vi ska i fortsättningen se hur detta faktum återspeglas i lagstiftningen och i lagarnas tillämpning.

Den grund som hela lagen vilar på är den privata äganderätten, i första hand till produktionsmedlen. Härigenom är utsugningen rättsligt fastlagd. All lagstiftning är ytterst variationer på detta tema, kapitalisternas egendomsrätt och utsugningsrätt ska skyddas.

Ett exempel är bestämmelserna om att militär kan sättas in vid "upplopp", dvs strejker, till skydd för strejkbrytare, vid hyresstrejker och vägran att efterfölja vräkningsdomar osv. Dessa lagar har putsats upp så sent som på 1960-talet, men påstås nu vara avskaffade. Så är inte fallet. Det framgår av lagrådets yttrande över "lagändringen":

"I första hand ankommer det på polisen att upprätthålla allmän ordning. Kungl. Maj:t som ytterst bär ansvaret för ordningens upprätthållande i landet, kan dock vara nödsakad att använda militär personal, för den händelse polisens samlade resurser skulle visa sig vara otillräckliga. Detta gäller även om den föreslagna lagändringen genomföres." (Vår understrykning)

Andra exempel är arbetslagstiftningen, som förbjuder strejker, och skattelagstiftningen, som lämnar tusen kryphål för kapitalisterna att klara sig undan skatt. Lagstiftningens klasskaraktär framstår klart om man ställer behandlingen av "snattare" mot

behandlingen av storsvindlare som Hasselblad. En människa som tagit eller av misstag fått med sig nån småsak i en affär utsätts för förnedrande förhör, grips och döms till dryga böter, ja drivs ofta t. o. m. till självmord. Samtidigt kan Hasselblad lugnt föra ut 15 miljoner kronor ur landet och fortfarande gå fri!

YTTRANDEFRIHETEN

Hur är det då med de demokratiska fri- och rättigheterna - yttrandefrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet osv? Överklassens syn på dessa har teoretiskt-juridiskt formulerats på följande sätt av jur och fil dr Hans Cavalli:

"Icke minst inom nordisk rättsfilosofi har man, särskilt de senaste årtiondena, bestämt tagit avstånd från all rättighetsideologi. Tron på heliga, okränkbara rättigheter är, har det starkt framhävts, ett ständigt hot mot människornas fred och lycka, den eviga källan till inre och yttre krig." (Svensk uppslagsbok, 2:a upplagan, 1951)

Låt oss se hur denna syn får sin praktiska tillämpning. Vi börjar med yttrandefriheten.

Denna finns visserligen fastslagen i lagen, men vad är det värt när det är kapitalisterna som äger tidningarna och staten som kontrollerar radio och TV. Så behärskar t. ex. Bonnier - en av de 17 familjerna - huvuddelen av veckopressen och bokutgivningen. Åtskilliga är de progressiva journalister som fått sparken från tidningar, radio och TV de senaste åren. Förutom den makt som ägandet ger finns annonserna. Detta ekonomiska påtryckningsmedel begagnas flitigt i politiskt syfte, framför allt

gentemot mindre tidningar. T. ex. försökte nyligen läkemedelsindustrin genom en samlad annonsbojkott stoppa utgivningen av den progressiva Medicinska Föreningens Tidskrift.

Folket kan skaffa sig en egen press, trycka egna flygblad, bulletiner och tidskrifter - än så länge. Men när kapitalisterna känner sig hotade har folket ingen yttrandefrihet. Under kriget utsattes den anti-fascistiska pressen för beslag, censur, transportförbud och attentat. Idag, när medlemmar av KFML delar ut flygblad på parkeringsplatsen utanför Volvos inhägnade fabriksområde, då kallar Volvoledningen på polis och KFMLarna ställs till ansvar för "olaga intrång".

I Täby storcentrum finns ett inletorg med butiker, post, tele, bio osv. Marken har kommunen sålt till affärsägarna, som har bildat Fastighetsaktiebolaget Täby Centrum. Sedan har täbybor nekats att på torget demonstrera mot skandalösa sanitära förhållanden i vissa delar av kommunen. Flera organisationer, bl. a. FNL-gruppen, har vägrats agera på torget. Polisen hänvisade till ägarna, som svarat att torget är "reserverat för andra ändamål" (kommersiella) och att torget är att betrakta som "ägarnas vardagsrum".

MÖTESFRIHETEN

När det gäller mötesfriheten, så kan det vara av värde att studera dess historia i Sverige. År 1862 fick Sverige efter hårda politiska strider sin hittills liberalaste församlingsrättslagstiftning. Allmänna sammankomster fick hållas utan någon föregående anmälan till myndigheterna. Detta utnyttjades omedelbart. På våren 1865 hölls 150 möten i olika delar av landet. Det gällde då representationsreformen,

som också genomdrevs i slutet av året. Därigenom bröts adelns makt och säkrades den nya storbourgeoisins. Men då var också bourgeoisin färdig med församlingsfriheten. Folket hade utnyttjats och måste nu tyglas. Anmälningssplikten återinfördes. Nya inskränkningar kom till. (Mera fakta finns i en artikel av Jan Myrdal i Aftonbladet 3. 11. 68.)

Idag faller mötesfriheten under ordningsstadgan. Polistillstånd krävs, polis har rätt att närvara och rätt att upplösa möte om ordningen eller lagens upprätthållande är i fara. Därmed är möjligheten säkrad att förbjuda eller upplösa vilket möte som helst. Det är bara för polisen att skicka in en provokatör som stör ordningen och sedan ingripa.

Men mötesfriheten, liksom demonstrationsfriheten, måste erövrats och kan erövrats underifrån genom folkets kamp. Vietnamrörelsens kamp för rätten att demonstrera mot vietnamkriget vid USAs ambassad i Stockholm är en del i den kampen. När de första demonstrationerna vid ambassaden ägde rum under 1965 och 1966 ingrep polisen mycket häftigt mot demonstranterna. Dessa övergrepp kulminerade 20 december 1967. De Förenade FNL-grupperna fick emellertid allt större stöd bland folket och myndigheterna tvingades acceptera demonstrationer förbi ambassaden och nu senast också möten utanför ambassaden. Den 6 maj i år deltog 10.000 personer i ett möte utanför ambassaden mot USAs krig i Sydostasien.

Ett av statens främsta medel att undertrycka de demokratiska rättigheterna och folkets politiska krav är politiska rättegångar och politiska domar. Med detta medel försöker man skrämja folket till tystnad och hejda den framväxande revolutionära rörelsen. Under förevändningen av allehanda på-

atänkta brott som förargelseväckande beteende, våldsamt motstånd, polismisshandling osv har hundratals vietnamdemonstranter dömts till böter på 10.000-tals kronor. Vid en massrättegång i november-december 1967 dömdes t. ex. 83 demonstranter till 30-40 dagsböter vardera. "Brottet" var en sittdemonstration utanför US Trade Center i Stockholm.

FASCISM

27 "Vid varje steg stöter de förtryckta massorna i den mest demokratiska borgerliga stat på den skriande motsättningen mellan den formella jämlikhet, som kapitalisternas 'demokrati' förkunnar, och de tusentals faktiska begränsningar och knep, som gör proletärerna till löneslavar. Just denna motsättning öppnar massornas ögon för kapitalismens rutenhet, lögnaktighet och hyckleri. ---

Tag de moderna staternas grundlagar, tag deras förvaltning, tag mötesfriheten eller tryckfriheten, tag 'medborgarnas likhet inför lagen' - och ni skall vid varje steg se den borgerliga demokratins hyckleri, som är så väl bekant för varje ärlig och medveten arbetare. Det finns inte en enda stat, inte den mest demokratiska, där det inte skulle finnas smyghål och förbehåll i författningarna, vilka för bourgeoisin tryggar möjligheten att använda militär mot arbetarna, införa undantagstillstånd osv 'i fall ordningen störes', dvs i fall den exploaterade klassen 'bryter' mot sitt slaveri och försöker uppträda på annat sätt än som slav."

(Lenin, Valda verk II:2, sid 46 o 44)

Så sammanfattar Lenin den borgerliga demokratis verkliga natur. I förlängningen av den borgerliga demokratin finns dessutom ständigt - det är viktigt att komma ihåg - fascismen. Fascismen är bourgeoisins sista utväg i dess kamp mot socialismen. Vid varje djupgående politisk konflikt som innebär en fara för bourgeoisin kastar den sin mask och visar sitt rätta ansikte.

Det kan ske över en natt som i Grekland eller gradvis. I Frankrike efter majrevolten upplöste staten de organisationer som tagit aktiv del i kampen, deras press förbjöds, deras ledare sattes i fängelse. I USA har fascistiseringen gått längre och sker nu i accelererad takt. Under rop om "lag och ordning" för den härskande klassen en desperat kamp mot den "inre och yttre fienden, kommunismen". Parlamentet sätts åt sidan, kapitalet och militären styr öppet. Terrorn breder ut sig. Under förra året sköts 28 medlemmar av Svarta Pantherpartiet ihjäl, lägren står redo. Helt nyligen mördades fyra ungdomar som protesterade mot invasionen i Kambodja.

Statens ekonomiska roll

"... det mest spridda misstaget är det borgerligt-reformistiska påståendet, att den monopolkapitalistiska eller statmonopolistiska kapitalismen, inte längre är kapitalism, utan redan kallas 'stats-socialism' o dyl. En fullkomlig planmässighet har trusterna naturligtvis inte åstadkommit, åstadkommer de ännu inte och kan de inte heller åstadkomma. Men i den mån de uppvisar planmässighet, i den mån kapitalmagnaterna på förhand beräknar produktionens omfång i nationell och t o m i internationell skala, i den mån de planmässigt reglerar den, förblir vi likväl inom kapitalismen, visserligen på ett nytt stadium av den men dock otvivelaktigt inom kapitalismen." (Lenin, Valda verk II:1, sid 268)

I Sverige är det monopolkapitalisterna som utgör den härskande klassen och staten är deras verktyg för att undertrycka oss andra, folket.

Vilka är då vi? I den nya delen av Per Holmbergs låginkomstutredning kan vi få en viss bild:

- Hälften av svenska folket saknar någon som helst förmögenhet. Med förmögenhet menas då banktillgodohavanden, andra kontanter, aktier, obligationer, fastigheter, bilar och båtar osv. Alltså räknas t ex arbetare med bil, många jordbrukare och fiskare till dem som öger förmögenhet, även om deras årsinkomst ligger under 20 000:-.

- 2,5 miljoner svenskar som har turen att vara friska och får arbeta hela året kommer 1970 upp i en genomsnittsinkomst på 30 000. Observera detta med genomsnitt. Siffran 30 000 dras upp av att den gömmer direktörslöner och byråkratlöner. Så t ex har ju statsråd och förbundsordföranden i LO ofta inkomster på 150 - 200 000.

- 2 miljoner tjänar i genomsnitt 15 000 kronor om året.

- 1,5 miljoner har alls ingen inkomst av arbete. Här ingår bl a husmödrar och förtidspensionärer.

- 200 000 personer har överhuvudtaget ingen inkomst eller någon som hjälper dem med försörjningen.

Att märka är att låginkomstutredningen gäller ålderrarna 20 - 66 år. Barn och pensionärer är alltså inte med.

Och kapitalisterna då? 4 000 personer äger nästan lika mycket som tre miljoner vuxna förvärvsarbetande svenskar (cirka 9 miljarder 1966). Mellan 1957 och 1966 ökade förmögenheterna med i genomsnitt 29 procent, varvid förmögenheterna på 1 - 2 miljoner ökade 33 procent och förmögenheterna på över 2 miljoner med 40 procent. (Källa: Kapitalskatteutredningen SOU 69:54)

De största förmögenheterna innebär bla att det är två promille av befolkningen som äger 2/3 av alla aktier. Att deras guldhögar fortsätter att växa i ras rask takt kan vi läsa ut ur företagens bokslut. Under 1968 steg profiterna med 30 - 40 procent. Öknings-takten håller i sig. 1969 steg t ex AS EA-koncernens vinst med nära 30 procent, Sandvikens med 50, Svenska Cellulosa-aktiebolagets med 70, Stora Kopparbergs med 92 osv. (Källa: Gnistan 4/70)

Men monopolkapitalisterna kan också kontrollera många fler företag än vad deras aktieposter vittnar om. Det gör de bl a genom kontroll över de stora försäkringsbolagen, bankerna eller deras holding- och investmentbolag (bolag som bara köper och förvaltar aktier, eftersom bankerna är förbjudna i lagen att äga aktier) . Enskilda banken t ex har genom sina holdingbolag Providentia och Investor aktieposter inte bara i de egna aktiebolagen utan i också drygt 70 olika aktiebolag.

Hur Wallenbergs bank med minsta möjliga insats av kapital utövar en väldig kontroll har illustrerats av koncentrationsutredningen (SOU 68:3):

"Antag att 20 procent av röstetalet är tillräckligt för att ge 'working control' dvs praktisk kontroll över ett företag, samt att röstetalet är lika med antalet aktier. Antag vidare att personen X äger 20 procent av bolaget A:s aktiekapital, som i sin tur äger 20 procent av bolaget B:s aktiekapital, som i sin tur äger 20 procent av bolaget C:s aktiekapital. X kontrollerar således både A, B och C. Hans andel av A:s aktiekapital är 20 procent, av B:s aktiekapital (via A) 4 procent och av C:s aktiekapital endast 0,8 procent."

STATEN - MONOPOLENS STÖTTEPELARE

"Kapitalkoncentration resulterar i monopol. Från och med första världskriget har världskapitalismen icke blott tagit ytterligare ett steg till monopol i allmänhet, men också tagit ytterligare ett steg från monopol i allmänhet till statsmonopol. . . Statsmonopolistisk kapitalism är monopolkapitalism i vilken monopolkapitalet förenats med statens politiska makt. Genom att till fullo utnyttja statsmakten påskyndar det kapitalets koncentration och hopsamling, intensifierar utsugningen av det arbetande folket, uppslukandet av de små och mellanstora företagen och vissa monopolkapitalistiska gruppers annektering av andra samt stärker monopolkapitalet för internationell konkurrens och expansion. Med statsingripande i det ekonomiska livet och kamp mot monopol som maskering och genom att i bedrägligt syfte använda statens namn, överför det slugt och i smyg väldiga profiler i monopolgruppernas fickor."

(Ur Några av Leninismens viktigaste problem i världen i dag sid 133 - 135)

Liksom i andra länder har statens ekonomiska roll i Sverige vuxit särskilt snabbt under första världskriget, under krisen och depressionen 1930-33, under andra världskriget och efter det. Under år 1938-39 utgjorde statens och kommunernas utgifter 15 procent av bruttonationalprodukten, 1950 var de 20 procent, 1960 26 procent och 1967 31 procent. Den statsmonopolistiska kapitalismen tar sig många uttryck. Här är några exempel:

□ Statliga inköp eller försäljning av företag. Vid vissa tillfällen övertar staten företag som går med förlust eller är konkursmässiga och vilkas förstatligande är till fördel för vissa monopolgrupper. Durox-affären är ett tydligt exempel: 1965 köpte staten Durox för 34 miljoner. Man investerade ytterligare 40 miljoner och sålde det 1968 för 29 miljoner till Gullhögen - Ytong (där ägarintressena domineras av Handelsbanken genom förvaltningsbolaget Industrivärden - Promotion). Statens köp betydde att den begränsade krets som ägde Durox kammade hem jättebelopp. Upp till tio miljoner på en enda aktiepost. Även Gullhögen - Ytong, de senaste köparna, har tjänat bra. Knappt tre månader efter köpet meddelade man att företaget skulle läggas ner. Man hade köpt det för att komma åt de stora markområden som tillhörde Durox för att bli bryta kalk.

□ Olika sätt att vältra över monopolkapitalets kostnader på folket. Investeringsbanken, Utvecklingsbolaget, ASEA-Atom och konsortiet för olje och naturgasprojektering i Östersjön är exempel på hur skattemedel direkt går till att finansiera riskabla projekt, forska fram och utveckla nya maskiner och arbetsprocesser åt monopolkapitalet.

Lokaliseringsbidragen, där företagen får stora pengar mot att de använder en struntsumma av dem i avfolkningsområden, är ett annat. Vidare är det ju alltid statsapparaten som står för den s k infrastrukturen (bostadsbyggande, vägar och skolor). Experter har räknat ut att om bolagen investerar 200 000 kronor per arbetare när de öppnar en ny industri, så bidrar stat och kommun med en lika stor del.

Skattemedlen används också för att förse kapitalisterna med den arbetskraft de vill ha. Det ska universitetens strukturrationalisering genom Ukas se till, det ser Arbetsmarknadsstyrelsen till.

□ Skattelättnader. Statsapparaten utnyttjar inflationen och moms till att pressa mer skatter av lönearbetarna. Alla bolagsvinster - dvs alla som redovisa netto - har däremot beskattats med samma 40 - 50 procent under hela efterkrigstiden. Följande tabell jämför samtliga bolags skatter med lönearbetarnas:

Den övre raden avser direkta skatter och avgifter från enskilda personer

Den undre raden avser direkta bolagsskatter (samtliga bolag)

30

<u>1950</u>	<u>1967</u>	<u>Ökning i %</u>
3.450 milj	28.340 milj	720
830 milj	2.400 milj	189

Företagen kan också helt slippa skatt genom att stoppa in vinsten i en investeringsfond, något som är unikt för Sverige. Ett annat sätt är att göra en stiftelse av familjeförmögenheten. Dessa räknas enligt lagen som "allmännyttiga" och är därför befriade från skatt. Av familjen Wallenbergs redovisade 500 miljoner i förmögenhet (1964) finns 375 i en sådan stiftelse "Knut och Alice Wallenbergs stiftelse".

Det finns många andra fullt lagliga sätt för kapitalisterna att slippa redovisa och skatta för sina profiler, t ex genom generösa avskrivningsregler för förslitna byggnader , maskiner osv.

31

□ Uppköp av monopolens produkter. Detta gäller särskilt militär utrustning. Enligt en FN-undersökning 1962 utgjorde kostnaderna för den kapitalistiska världens militärutrustningar cirka tio procent av den kapitalistiska världsproduktionen. Enbart den Nordamerikanska statens betalningar till rustningsindustrierna motsvarar drygt en tredjedel av världshandeln eller hela den s k underutvecklade världens nationalinkomst.

□ På det internationella planet för monopolkapitalet en ursinnig kamp om marknader och inflytande. Dessa imperialistiska syften stöds politiskt och ekonomiskt av staten. Svensk s k u-hjälp förbinds med investeringsgarantier för det svenska kapitalet med SIDA som effektivt verktyg.

För att stattnapparaten smidigt ska kunna uppfylla monopolkapitalets krav samarbetar de också direkt i den löpande förvaltningen av monopolkapitalets affärer, t ex i statliga kommittéer, handelsdelegationer, samarbetsorganisationer osv. Denna sammanflätning har gått så långt att i vissa fall har stat och monopolkapital mer eller mindre smält samman:

" Exportföreningen och Grossistförbundet har t ex daglig kontakt på tjänstemannaplanet med UD och genomsnittligt en gång i veckan med Handelsdepartementet. Dessa organisationers kontakter är också i högre grad än andra topporganisationers fördelade på praktiskt taget alla nivåer i de berörda departementen. Detta har i vissa fall satts i system på så sätt att tjänstemän inom organisationen har löpande kontakt med tjänstemän på motsvarande nivå inom departementet och med samma arbetsuppgifter. Ett typiskt exempel på ett sådant system är de dagliga kontakterna mellan Exportföreningen och UD. . . . Man kan rent av säga att Exportföreningen i vissa delar av sin verksamhet fungerar som en del av statsförvaltningen. "

(Elvander: Intresseorganisationerna i dagens Sverige sid 176)

Nu och framdeles följer Du utvecklingen bäst
i arbetarrörelsens egna tidningar
GNISTAN och **MARXISTISKT FORUM**
som ger Dig betydelsefulla nyheter som
den övriga pressen döljer och hemlighåller.

Värdefull litteratur finner Du hos
DANELIUS BOKHANDEL
Husargatan 41 A, Göteborg C
och
BOKHANDELN OKTOBER
Kungsgatan 77, Stockholm K

som även förmedlar prenumerationer
å ovanstående tidningar.

KOMMUNISTISKA FÖRBUNDET
MARXIST-LENINISTERNA

